

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12.12.1972, sp. zn. Tpj 13/72-I

Číslo: 37/1973

Právní věta: Ustanovení § 61 odst. 2 tr. zák. sleduje to, aby dosažený stupeň nápravy byl posuzován nejen podle chování odsouzeného a jeho poměru k práci ve výkonu trestu, ale též se zřetelem k tomu, zda se odsouzený zbavil všech záporných vlastností a sklonů, které vedly k trestnému činu, pro nějž byl odsouzen, a zda se podmínkám a požadavkům výkonu trestu nepřizpůsobil jen formálně. Závažnost spáchaného trestného činu, stejně jako skutečnost, do které nápravně výchovné skupiny je odsouzený zařazen, je nutno hodnotit v souvislosti s otázkou, zda vzorné chování odsouzeného ve výkonu trestu a jeho poměr k práci, který se jeví jako poctivý, je výrazem jeho skutečného polepšení, a zda tedy je možno od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život pracujícího člověka. Proto je nutno při hodnocení závažnosti trestného činu ve smyslu § 61 odst. 2 tr. zák. vycházet obdobně z kritérií uvedených v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák., a to v rozsahu potřebném pro účely podmíněného propuštění.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 12.12.1972

Spisová značka: Tpj 13/72-I

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Podmíněné propuštění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 61 ods. 1

§ 235 ods. 1

§ 235 ods. 3

§ 61 ods. 2

§ 62 141/1961 Sb. § 233 ods. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 37/1973 sb. rozh.

Ustanovení § 61 odst. 2 tr. zák. sleduje to, aby dosažený stupeň nápravy byl posuzován nejen podle chování odsouzeného a jeho poměru k práci ve výkonu trestu, ale též se zřetelem k tomu, zda se odsouzený zbavil všech záporných vlastností a sklonů, které vedly k trestnému činu, pro nějž byl odsouzen, a zda se podmínkám a požadavkům výkonu trestu nepřizpůsobil jen formálně. Závažnost spáchaného trestného činu, stejně jako skutečnost, do které nápravně výchovné skupiny je odsouzený zařazen, je nutno hodnotit v souvislosti s otázkou, zda vzorné chování odsouzeného ve výkonu trestu a jeho poměr k práci, který se jeví jako poctivý, je výrazem jeho skutečného polepšení, a zda tedy je možno od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život pracujícího člověka. Proto

je nutno při hodnocení závažnosti trestného činu ve smyslu § 61 odst. 2 tr. zák. vycházet obdobně z kritérií uvedených v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák., a to v rozsahu potřebném pro účely podmíněného propuštění.

(Ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. prosince 1972 č. [Tpj 13/72-I.](#))

Podmínky podmíněného propuštění jsou stanoveny v § 61 odst. 1 tr. zák. Podle tohoto ustanovení může být odsouzený podmíněně propuštěn na svobodu po výkonu alespoň poloviny (v případech uvedených v § 62 tr. zák. dvou třetin) uloženého nebo podle rozhodnutí presidenta republiky zmírněného trestu odnětí svobody, jestliže ve výkonu trestu svým vzorným chováním a poctivým poměrem k práci prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život pracujícího člověka, nebo soud přijme záruku nabídnutou organizací za dovršení nápravy odsouzeného.

Podle § 61 odst. 2 tr. zák. při rozhodování o podmíněném propuštění přihlédne soud též k závažnosti spáchaného trestného činu, jakož i k tomu, do které nápravně výchovné skupiny je odsouzený zařazen.

Pokud jde o vztah mezi ustanovením § 61 odst. 1 tr. zák. a ustanovením § 61 odst. 2 tr. zák. je třeba především zdůraznit, že ustanovení § 61 odst. 2 tr. zák. nelze chápat jako další podmínku, která by vedle podmínek uvedených v § 61 odst. 1 tr. zák. musela být splněna, má-li být odsouzený podmíněně propuštěn. Vyplývá to z dikce ustanovení § 61 odst. 2 tr. zák., především ze slov „... přihlédne soud též k závažnosti trestného činu...“. Již tato slova značí, že závažnost spáchaného trestného činu, popř. skutečnost, do které nápravně výchovné skupiny je odsouzený zařazen, lze hodnotit jen v rámci podmínek podmíněného propuštění uvedených v § 61 tr. zák. Proto nelze považovat za správnou praxi těch soudů, které vykládají ustanovení § 61 odst. 2 tr. zák. jako další podmínku podmíněného propuštění, rovnocennou podmínce chování a poměru k práci ve výkonu trestu ve smyslu § 61 odst. 1 tr. zák.

Ustanovením § 61 odst. 2 tr. zák. je sledován účel, aby dosažený stupeň nápravy odsouzeného byl posuzován nejen podle chování odsouzeného a jeho poměru k práci ve výkonu trestu, ale též se zřetelem k tomu, zda se odsouzený zbavil záporných vlastností a sklonů, které vedly k trestnému činu, pro nějž byl odsouzen, a zda se podmínkám a požadavkům výkonu trestu nepřizpůsobil jen formálně. Tímto ustanovením chce zákon zabránit, aby výhody podmíněného propuštění nebyly přiznávány odsouzeným, kteří ve výkonu trestu jednají účelově a vzorné chování a poctivý poměr k práci toliko předstírají, aby dosáhli dřívějšího ukončení výkonu trestu. Z toho je nutno dovodit, že závažnost spáchaného trestného činu stejně jako skutečnost, do které nápravně výchovné skupiny je odsouzený zařazen, je nutno hodnotit v souvislosti s otázkou, zda vzorné chování odsouzeného ve výkonu trestu a jeho poměr k práci, který se jeví jako poctivý, je výrazem jeho skutečného polepšení, a zda tedy možno od něho očekávat, že v budoucnu provede řádný život pracujícího člověka.

Vzhledem k tomu, že okolnosti uvedené v § 61 odst. 2 tr. zák. nemohou být zkoumány izolovaně od podmínek podmíněného propuštění uvedených v § 61 odst. 1 tr. zák., nelze ani závažnost spáchaného trestného činu posuzovat odtrženě od osoby odsouzeného a od trestného činu, pro který byl odsouzen. Proto je nutno při hodnocení závažnosti trestného činu ve smyslu § 61 odst. 2 tr. zák. vycházet obdobně z kritérií uvedených v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák., a to v rozsahu potřebném pro účely podmíněného propuštění. Pro tento účel bude důležité hodnotit zejména motiv a způsob provedení činu, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, a charakterové vlastnosti osoby odsouzeného s přihlédnutím k tomu, zda pachatel vede protispolečenský, parazitní život, nebo zda jinak žije řádným životem pracujícího člověka. Zvláštní význam pro posouzení závažnosti spáchaného trestného činu má okolnost, že jde o pachatele recidivistu. Závažnost trestného činu ve smyslu § 61 odst. 2 tr. zák. nelze tedy chápat a posuzovat jen podle obecné povahy trestného činu vyjádřené trestní sazbou

stanovenou ve zvláštní části trestního zákona. To vyplývá i z ustanovení § 62 tr. zák., které zpřísňuje podmínky pro podmíněné propuštění u trestných činů, jejichž závažnost je dána právě obecným hlediskem trestní sazby, popřípadě obecným hlediskem osoby pachatele.

Shledá-li tedy soud při rozhodování o podmíněném propuštění odsouzeného, že závažnost spáchaného trestného činu hodnocená z uvedených hledisek je v rozporu s jeho vzorným chováním ve výkonu trestu i s jeho poměrem k práci, který jinak lze posoudit jako poctivý, může dospět k závěru, že chování odsouzeného ve výkonu trestu a jeho poměr k práci není výrazem jeho skutečného polepšení, a že proto neprokázal takové polepšení, aby bylo možno očekávat, že v budoucnu povede řádný život pracujícího člověka. Tak tomu bude zejména u odsouzených často předtím již soudně trestaných, jejichž trestný čin vyvěrá z předchozího závadného způsobu života a z charakterových vad a návyků trvalejší povahy, svědčících o hlubším morálním narušení. Pro takový závěr je ovšem nutno mít spolehlivé a přesvědčivé důvody.

Podle § 61 odst. 1 tr. zák. je předpokladem podmíněného propuštění výkon alespoň poloviny uloženého nebo podle rozhodnutí presidenta republiky zmírněného trestu odnětí svobody. Tato doba se v případech uvedených v § 62 tr. zák. prodlužuje na dvě třetiny celkového uloženého nebo podle rozhodnutí presidenta republiky zmírněného trestu. Jiné doby výkonu trestu jako podmínky podmíněného propuštění zákon nestanoví. Nepřichází proto v úvahu zvláštní doba výkonu trestu, která by platila jen z hlediska závažnosti spáchaného trestného činu ve smyslu § 61 odst. 2 tr. zák.